

NAKLJUČJA IV

14. 7. – 7. 9. 2016

1. Začetki

Od prvih *Naključij* mineva šest let in takratna razstava je bila zastavljena kot enkratni projekt. Vendar smo se zaradi izjemno dobrega odziva tako laične kot strokovne javnosti odločili, da bodo *Naključja* postala naša bienalna manifestacija. Razstava nam vedno znova predstavlja izziv, zlasti pri oblikovanju razstavnega koncepta oz. teme posamične razstave, ki je ključna pri izbiri sodelujočih umetnikov. Se pa vseskozi držimo osnovnih postavk, ki jih je načrtoval avtor *Naključij* in direktor Galerije Murska Sobota, dr. Robert Inhof.

1. Na razstavi *Naključja* sodelujejo likovni ustvarjalci, ki doslej še niso razstavljali skupaj.
2. Na razstavi *Naključja* skupaj razstavlja že uveljavljeni, priznani avtorji, skupaj z umetniki, ki si šele utirajo pot na likovno prizorišče in utrjujejo svoje ime.
3. Na razstavi *Naključja* svoja dela predstavljajo ustvarjalci, dejavni na različnih likovnih področjih (slikarstvo, kiparstvo, grafika, fotografija, grafično oblikovanje, dizajn ...)
4. Ustvarjalci prihajajo iz celotne Slovenije, ne zgolj iz Pomurja.

Vključno z letošnjimi sodelujočimi umetniki je na *Naključjih* doslej sodelovalo 61 avtorjev. Letos se na razstavi predstavlja kar 18 umetnikov (največ dosedaj) s 53 umetniškimi deli.

2. Tema *Naključij* IV

Vsaka izmed razstav *Naključja* v sebi skriva »ključ« pri izbiri sodelujočih avtorjev. Letošnji »ključ« oz. vsebinska usmeritev je PREIZPRAŠEVANJE LIKOVNE TRADICIJE V POMURJU. Zato smo se letos omejili le na umetnike, ki izhajajo iz Pomurja. Večina jih tu živi in ustvarja še danes, nekaj jih živi drugod po Sloveniji, nekateri pa delujejo tudi v tujini. Želeli bi si, da bi na razstavo lahko vključili tudi nekoliko mlajše likovne ustvarjalce, to bo naša naloga v prihodnje. Zavedamo se, da bi izbor avtorjev lahko bil obsežnejši, a bomo nekatere avtorje umestili v prihodnje razstave, tako samostojne kot skupinske, nekateri, ki bi prav tako ustrezali letošnjemu konceptu *Naključij*, pa so že razstavljali v sklopi prejšnjih *Naključij* oz. samostojno.

Ali je tradicija še vedno tradicija? Kaj nam ostane po samoukinitvi tradicije – časovni presledek ali pa val novih, prodornih ustvarjalcev? Kakšne so razlike in katere so stične točke med likovnimi ustvarjalci mlajše in srednje/starejše generacije? To so osrednja vprašanja, ki smo si jih zastavljali pri ustvarjanju te razstave. Mladi likovni ustvarjalci so pred velikim izzivom, saj stopajo v čevlje že uveljavljenih umetnikov. Prekmurje premore velika imena na slovenskem likovnem prizorišču, pa tudi širše. Preboj se je zgodil v sedemdesetih s skupino DHLM (Ladislav Danč, Štefan Hauko, Lojze Logar, Franc Mesarič), v osemdesetih pa so močno jedro osnovali zlasti Zdenko Huzjan, Sandi Črvek, Marjan Gumilar, Ignac Meden in Mirko Rajnar.

3. Ugotovitve

FORMALNE NOVOSTI

Velik premik je opaziti v mediju ustvarjanja, saj ustvarjalci raje kot po klasični štafelajni sliki posegajo po fotografiji in grafičnem oblikovanju. Manj je torej ustvarjanja z rokami in več z digitalnimi orodji. Vse to je odraz globalizacije, kulturne meje se brišejo, virtualni svetovi so del vsakdana, mlajše generacije imajo praktično neomejene možnosti pri dostopu do orodij (fotoaparati, mobiteli, računalniški programi in aplikacije, programi za obdelavo fotografij,...). Prisotna je estetika, ki je blizu svetu oglaševanja, televizije, filma, glasbe. Tipičen element slednjega je npr. multipliciranje podob.

Klasične slike, kipi in grafike na razstavi na eni strani predstavljajo prehod med srednjo in mlajšo generacijo (Stanek, Banfi, Vukan, Birsa, Baumgartner), po drugi strani pa so nekatera omenjena dela klasična le po obliki, po vsebini pa povsem sledijo duhu današnjega časa.

NOVOSTI V VSEBINI

Razstavljeni dela lahko uvrstimo v 2 tematska okvirja. Na eni strani gre za izrazito intimna dela, skozi katera avtorji z nami delijo svoje osebne zgodbe, poglede, občutenja, strahove, se zatekajo k nostalgiji, arhaičnim elementom, se ozirajo v preteklost. Na drugi strani pa razstava pokaže umetnine, ki se odpirajo navzven, so vpete v širši družbeni kontekst. Gre za parafraziranje potrošniških elementov, reinterpretacijo že videnega oz. reprezentiranega, za družbeno angažirana dela, dela, ki aktualizirajo dogodke v družbi itd.

Umetnine pokažejo tudi na premike v vrednotenju in statusu umetnine. V ospredju ni zgolj umetnina kot končni produkt, temveč tudi proces nastajanja. Vedno bolj se poudarja tudi odnos umetnina - gledalec. Umetnina vse bolj spodbuja interaktivnost. Briše se ločnica med visoko in množično kulturo, umetnina ni več samozadostna v modernističnem smislu, temveč zmeraj funkcionira v odnosu do zunanosti. Morda zbrana dela bolj eksplicitno nagovarjajo gledalca, izbrani mediji so bližje širši množici, saj je z njimi obarvano naše vsakodnevno življenje, zato tovrstna dela hitreje »dosežejo« gledalca, četudi so po vsebini abstraktna.

Sicer pa motivno bistvenih razlik s starejšimi generacijami likovnih ustvarjalcev ne opažamo. Mladi se srečujejo s podobnimi problemi in izzivi kot mladi 50 let nazaj, vendar pa je v današnjem svetu težje postati opažen. V inflaciji raznovrstnih ustvarjalcev in zavestjo, da je Prekmurje znano po kakovostnih likovnih umetnikih, morajo biti sodobni ustvarjalci še prodornejši in vztrajnejši, če želijo biti opaženi in če se želijo obdržati na zahtevnem likovnem prizorišču. V Galeriji Murska Sobota se počutimo soodgovorne za njihov uspeh, zato si bomo tudi v prihodnje prizadevali za njihovo ustrezno prezentacijo in promocijo, tako doma kot v tujini. Istega si seveda želimo tudi iz njihove strani.

»Kaj pravzaprav prinašajo nove slikarske vsebine poleg tega, da želijo funkcionirati v realnem času in prostoru, poleg tega, da podvajajo, kar vidimo drugje? Morda skušajo s slikarsko snovjo in človeškim dotikom zmeščati posthumani tehnološki svet oddaljene bližine?« (dr. Nadja Gnamuš)